

Nagyváradai Estilap

A szerkesztésért felelős:
MARTON MANÓ, főszerkesztő

Kiadóhivatal: Hegedüs Hírlapiroda
Szerkesztőség: Károly herceg (Sziágyi Dezső)-utca 6.

A nagymegye

Jugoszláviában és Csehszlovákiában majdnem egyszerre bukott meg a centrális politika. Az az irányzat, amely az állam kormányzását egyetlen központi helyről és teljesen egyforma szabályok szerint irányítja. Amely nincs tekintettel az állam területi, vagy népességi alkotórészeinek különös és adott viszonyaira amelyek évszázados megszokásokban, tradíciókban, hagyományokban, vagy ideálokban gyökereznek. Csehszlovákia belátta, hogy heterogén állam és külön területi autonómiákat rendszeresített Szlovákiában és Ruszinszkóban az ott élő kisebbségek számára. Most Belgrádból érkezett az a szenzációs távirat, hogy a régi Magyarországtól északra vidéket egyetlen „nagy megyében” egyesítik és területi önkormányzati joggal ruházzák fel.

Ez a jugoszláv nagymegye egészen bizonyosan történelmi jelentőségű intézmény lesz. — Ime a magyarok az esők, akik a megértő politikával szemben már is a legvégső konzekvenciákat vonják le. — Hivatalos nyilatkozatban jelentették ki, hogy ha a decentralizáció politikai kielégítő kisebbségi kívánságait, nem lesz szükség többé a jugoszláviai magyar pártra, mint önálló politikai testületre. A magyarok nemzeti kívánságainak teljesítése után az országos politikára vonatkozó éveket szabadon érvényesíthetik a világnézetiüknek, gazdasági helyzetüknél és mentalitásuknak legmegelőbb országos jugoszláv pártban. Lesznek, akik a konzervatív politikát támogatják, sokan a liberálisokhoz fognak belépni, a legtöbben a radikális párthoz csatlakoznak.

Mindez nem jelenti a magyarság szétbomlását és az egység megszűnését. Mert ezek a politikai pártok szigorúan meghatározott programmal harcolnak egymással és mindegyiknek egyformán sarkalatos alapelve a nagymegye autonómiájának és a kisebbségi jogoknak tiszteletben tartása. Bármely párt megszegné ezt a programot, az összes magyar, sőt az összes, bár-

mely nemzetiségű kisebbségek is egyesülni fognak vele szemben.

De a decentralizáció nem jelenti az állam egységének megbontását sem, mert a legfőbb elv, a konszolidáció, az állam legfelsőbbrendű érdekeinek megóvása hasonlóképpen benne van minden pártnak hitvallásában. Csúpan arra jöttek rá, hogy a területi auto-

nómia sokkal kényelmesebben és biztosabban megvalósíthatja az állam összes feladatait a heterogén lakosságú országokban, mint a regionalizmus. A decentralizációval megoldották a legégetőbb és legkomplikáltabb problémát, a nemzeti kérdést. Ez a nehéz feladatot nem foglal le többé energiát és az ellentétek kiegyenlítése a nyugodt és biztos bé-

kés fejlődésnek leghatalmasabb garanciája lesz.

Igy van ez Csehszlovákiában és Jugoszláviában és idővel így lesz ez mindenütt, ahol az állam határain belül különböző népek laknak. A fejlődésnek ezt az irányát nem lehet megakadályozni, még csak kísérletezni sem, mert a történelem vastörvényeivel szemben hiábavaló minden kísérletezés.

Egy meztelen ember buktatta meg a szerb belügyminisztert

Az ellenzék egy véresre vert emberrel bizonyította a szkupstinában a rendőrség visszaélését

Belgrádból jelentik: A szkupstina ülésén ma olyan botrány tört ki, amely páratlanul áll a parlamentarizmus egész történetében.

A délelőtti ülésen a Radicspárt indítványát tárgyalták, amely Maximovits belügyminiszter vádjait helyezését követeli azok miatt, amelyek a választásokon elkövettek.

Amikor a megtámadott belügyminiszter felment a szónoki emelvényre, hogy válaszoljon Radicsék vádjaira, hirtelen röpített az ülésterem ajtaja és egy csoport ellenzéki képviselő

az ülésterembe hozott egy teljesen meztelen férfit, akinek teste csupavér és ütlegelés-ektől származó kék folt volt.

A különös bizonyíték pillanatra megdöbbentette az egész szkupstinát majd minden oldalról elzúgott a vihar:

- A rendőrségtől hoztuk!
- Ott verték véresre.
- Botrány!
- Gyilkolok!

A kormánypart tagjai maguk is szörnyködve szemléltek a vadállatias kegyetlenséggel összevert ember véres és ilyos testét.

Amikor köztudomású lett, hogy a szerencsétlen embert az elmúlt éjjel tartóztatta le egy belgrádi rendőrbiztos és a fogdában verte össze, — újabb kitért a botrány:

- Itt a véres bizonyíték!
- Bosszúból verték félholt-ra, mert az ellenzékkel szavazott!

Közben a kormánypartiak fölcsoodtak első meglepetésükből és ki akarták tuszkolni a teremből a meztelen férfit.

Erre a képviselők között dulakodás támadt,

mire az elnök az ülést felfüggesztette.

Szünet alatt bevonult a terembe a parlamenti őrség és eltávolította a meztelen embert.

A súlyos incidens után a miniszterelnök sürgős minisztertanácsot hívott össze, melyet később pártközi értekezletté alakítottak át. Ezen az ellenzék több tagja is résztvett.

Hír szerint a miniszterelnök utasítására a brutális rendőrmestert azonnal letartóztatták, ennek dacára

Maksimovits belügyminiszter buktását befejezett ténynek tekintik.

Zajlik a Duna

Gafacból jelentik: Tegnap este óta hatalmas jégzajlás indult meg. A Román Folyamhajózási Társulat (N. F. R.) igazgatósága beszüntette az összes hajójaratokat. Ahány hajó csak volt a kikötőben, az mind bemenekült az új bazinba, mert a jégtáblák már kezd-

tek veszélyessé válni. Ma reggel az N. F. R. újabb értesítést kapott, hogy a Duna teljesen befagyott Tulceánál.

A nemzetközi Duna-bizottság értesítette a kikötőben most rakodó két hajó kapitányát, hogy a jégzajlás miatt nem futhatnak ki a tengerre.

Az eladósodott Franciaország

Párisból táviratozzák: A francia kamara tegnap tárgyalta a hadiadósságok rendezésének problémáját. Du Bois, a pénzügyi bizottság volt elnöke kérdést intézett a kormányhoz, hogy kötelezi-e még a londoni egyezmény Franciaországot a fizetésre? Franciaországot ugyanis 35 386 millió aranyfránkkal tartozik Amerikának, 20 363 millióval Angliának. Ez azt jelenti, hogy 62 esztendőn át valósággal rabszolgaságra van kárhoztatva Franciaország. A legkisebb remény sincs arra,

hogy a rancia nemzet ezeket a terheket elbirja.

Poincaré kijelentette, hogy Franciaországot semmiéle kötelezettség nem terheli a tartozások törlesztésének időpontjára nézve. Ugy fizetnek, ahogy erre módjuk lesz. — Ujabb tárgyalásokat ugyan nem lehet kezdeni, mert az amerikai szenátus tudni sem akar ilyesméről, de a ratifikálás kérdései körül már létre is jött újabb megállapodás, mely szerint Franciaország ebben az évben mindössze hat milliót fizet Amerikának.

A HEGYMÁSZÓBOT

Jó vacsorák után az emberek olykor még beszélnek a háborúról. Amíg az inas töltőgeti a likőröket, s ők a karosszékben elterpeszkedve cigárjára gyújtanak a gyertya lángjánál, emésztésüket hadi szörnyűségekkel serkentik. Az első megmutatja, hogy hiányzik két oldalbordája, a második, akinek a mellénye fekete háromszögéből kifogástalanul ragyog az ingmelle, a tetteire emelkedve vissza megindultan, a harmadik a koleráról, vérhasról tart színes előadást. Mindenki érdeklődéssel, részvétellel hallgatja a másikat. Mihelyt azonban a vita „tudományos, elvi” alapra terelődik s észokokkal igyekszik eldönteni, hogy a háború természeti szükségesség-e, vagy sem, a zürzavar, a zenebona általánossá válik. Egy ilyen meddő szellemi torna után, mely a társaságot két pártra szakította, valaki megszólalt:

— Itt vagyok például én. Tudjátok, hogy nem szeretek verekedni. Nem dicsekszem ezzel, ilyennek születtem, nem az én érdemem. Galambpéjű vagyok. Kard nem volt kezemben, pisztolyt se sűtöttem el világéletemben. Még a botviselést is nevelésnek tartom. De szabad időmben szívesen kószálok a hegyekben. Multkor a sikos lejtőn sokszor megcsusztam, gondoltam, veszek hegymászóbotot. Az üzletben kiválasztottam egyet. Gyalogszerrel ballagtam haza a mellékutcán. Én meg a bot. Közben megismerkedtem vele. Vastag, derék tölgyi bot volt, ércpakkal, szöggel a végén. Koppintgattam az aszfaltot. Szorongattam fogantyúját, mint egy hü, erős férfi kezét, mely az enyémben markol. Aztán, anélkül, hogy észrevettem volna, egyszerre hadonászni kezdtem a bottal, vívtam, köríveket írtam, ide-oda suhintgattam s gyönyörködtem, hogy fütyül nyomában a levegő. Hiába, nem közönséges dolog, mikor az ember azt érzi, hogy karja hirtelen másfél méterrel megnő. Amint kiértem a körútra s át akartam menni a tuisó oldalra, egy autó süvöltött el mellettem és alighogy hátraléptem egy közből valami kerékpáros fiu karikázott elém s — hogy, hogy nem — nekem lött. Egyikünknek sem esett semmi baja. Én hátraléptem, ő meg idejekorán leugrott a tántorgó kerékpárjáról, hogy fölemelje földre repottyan dobozát, de ijedségből vagy talán bosszúságból rám rivalt, hogy miért nem vigyázok jobban. Ordítottam, ő meg vissza, erre elhagyott a békétűrés s botommal teljes erőmből végigvágtam a vállán. A rendőr felírt mindkettőnköt, tárgyalásra került a sor. Természetesen engem ítélték el. Kiderült, hogy a fiu szabályosan csengtetett is, nem ő a hibás, hanem én. Ugy rémlik azonban, hogy én sem vagyok a hibás. Csak a bot a hibás. Az sült el a kezemben...

Kosztolányi Dezső.

EDELMANN HÉDI

101 Divisoria, Rimanóczy-utca 12.

„DAMA”

Legújabb modellek szerint készíti elegáns estélyi és utcai ruhákat

Ideggyógyintézetbe szállították egy volt váradi színészt

Borovszky Oszkár tragikus megbetegedése

Pár esztendővel ezelőtt a váradi színpadon aratta sikereit Borovszky Oszkár, ezidőszertől az aradi színház bonvivántja. A hatalmas száltermetű, széphanagu fiatal színész neve hamarosan Erdély-szerte ismertté vált és a direktorok versenyeztek, hogy megnyerjék. Borovszky, mióta Váradról elkerült, Szatmáron, Marosvásárhelyen és más városokban fértőzött közel a publikum szívéhez és az idei szezonban Szendrey Mihály aradi társulatához szerződött. A fiatal, jókedélyű színész Aradon is folytatta régi, bohém életét, sokat éjszakázott és borozgató társaságoknak volt a lelke.

Egy idő óta a hatalmas szál

ember, mintha kissé megropant volna, arca egyre színtelenebbé változott és régi kedélye is elhagyta. Társaságától el-elmaradozott és nap-hosszat egyedül üldögélt a kávéházban. Kollégái előtt érthetetlennek látszott viselkedése, azonban nem háborgatták őt kérdéseikkel. Különösen attól kezdve változott meg Borovszky lekiállapota, amikor Szendrey leszerződött Aradra László Bandit, akire aztán minden parádés szerepet kiosztott a direktió, úgy, hogy Borovszky olyan másodrangu bonvivánt lett a társulatnál.

Elkeseredésében az italhoz menekült és egyre nagyobb mértékben merült el az alkoholos szenvedélyben.

Pár nap előtt a szerencsétlen színészen furcsa jelek mutatkoztak. A színház tájkára sem ment és ha olykor-olykor egy-egy színészbarátjával találkozott, dühösen kitört előtte. Hűsége felesége kétségbeesetten panaszolta ura viselkedését orvosismerőseinek, akik aztán megvizsgálták a lelkiileg összeroppant színészt és

súlyos idegbajt állapítottak meg.

Az orvosok tanácsára a fiatal színészt sürgősen beszállították az aradi közokórház ideg osztályára, ahol két nap óta tartják megfigyelés alatt.

A tragikus sorsu Borovszky Oszkár iránt óriási részvét nyilvánul meg.

Vilmos császár lakása, úgy, ahogy otthagya

Berlinből jelentik: Az egykori császári palotát mindenki megnézi, egy márka lefizetése ellenében; a régi épület múzeumnak van berendezve, az új épülethez két udvaron kell átmenni egy oldalsó feljáró elé ha az ember Vilmos császár egykori lakosztályát akarja megtekinteni. Valljuk meg, a múzeum iránt sokkal nagyobb az érdeklődés, mint Vilmos császár szobái iránt; a legtöbbben nem is tudják, hogy ezek a szobák láthatók. Csak nagy nehezen verődik össze az a husz-huszonöt látogatóból álló csoport, amely az előcsarnokban óriási szürke nemez-papucskokat kap és ezzel korcsolyázza végig a fényes simára lakkozott parkettet. A lakáj, aki a csoportot vezeti és még Vilmos császárt is kiszolgált, különös előszeretettel emlegeti a „volt császárt”, az „egykori ura kodót”, az „utolsó Hohenzollern”. És miközben magyarázza az értéktelen freskók és silány történeti képek festőinek életrajzát és a festmények keletkezésének évszámát, maga sem tudja, melyik szavával kapcsolódik bele az eleven életbe, a közelmúlt világtörténelmébe.

A szőnyegek és a butorok egy részét elszállították ugyan Doornba, de ami ott maradt, az bőséges választékot vet a palota egykori urának érdeklődésére, gondolkodására, izlésére és lelkivilágára. A lakosztályok között a legértékesebbnek tartják az úgynevezett „Márvány”-termet. Ebben a teremben fogadta Vilmos császár a minisztereket, itt tartották meg a koronatanácsokat és itt tanácskoztak a végzetes júliusi napokban is a háború megindításáról. Mindezt elmondja gépiesen a kálauzó lakáj. Azután emelt hangon, leplezetlen büszkeséggel hozzáteszi:

— A falak itt köröskörül valamennyien múmárványból valók.

A következő szoba szenzációsan érdekes. Vilmos császár dolgozószobája. Az íróasztal úgy ahogy hagya, apró tintafoltokkal. Az íróasztal előtt gyönyörű mahagónikeretben óriási földgömb, amelynek

egyes pontjai teljesen el vannak kopva, nyilván a sok érintéstől, szurkálástól, piszkálástól.

A fal mellett szárnyas nívított könyvszekrény, polcain érintetlenül azok a könyvek, amelyekkel Vilmos császár a legtöbbet foglalkozott. Ha semmit sem tudnánk is róla: ez a néhány száz könyv széles utat nyit benső életéhez: csupa történeti, csupa hadászati munka. Nagy Frigyes története, Moltke emlékiratai, a wiener neustadti katonai akadémia története és szabályai, azután egy polcon egymás mellett: „Nauticus”, a német tengerészeti évkönyv zöld kötetek, némelyek már egészen feketék és rongyosak a sok forgatástól, egy másik polcon katonás rendben, egymás mellett alacsony vastag évkönyvek:

Annuaire réglementaire de l'armée française. A francia hadsereg évkönyve, egymásután mind, az 1913-as évkönyv az utolsó.

ennél megszakad a sor. Az 1914-es évkönyvet már nem szerezte meg a német császár...

Sehol egy regény, sehol egy költemény. Micsoda lakás az, amelyben nincs egy szál virág se és amelynek minden berendezése ágyú, fegyver és szurony?!

A palotában van ezenkívül még egy könyvtár, ezt a magyarázat szerint nemcsak a császár, hanem az egész család használta, az étkezés után szokták ott összegyűlni, itt töltötte a pihenés óráit a császári pár a fiaival. Ennek a könyvtárszobának is egy hatalmas földgömb a legfőbb disze. Valamennyi könyvet itt már nem lehetett végignézni, de itt már mégis több helyet kapott az irodalom. Schiller összegyűjtött művei be vannak sorozva a történelmi és földrajzi munkák tömegei közé és egy-kétkötetes albumszerű mű: Geschichte des deutschen Theaters; úgy foglal helyet ezek között a komor könyvek között, mintha egy tüllszoknyás bal lerina tévedne a zárdába. Talán ebből a könyvből tanulta Vilmos császár hogy Sudermann a legnagyobb drámaíró.

A palotából különben minden ki van irtva, ami a császári családra emlékeztethet. Csak az ebédő melletti levő kis benyilóban, az úgy-

nevezett tálalóban vannak az ételfilmek mellett, amelyek a földszinten lévő konyháról szállították fel az ételeket,

kicsiny megsárgult papírlapok, gondos rondirással írva, rajzszöggei a falhoz erősítve.

Csak a legmagasabb uraságok asztalára szánt ételek számára szabad ezt a felvonót használni. A legmagasabb uraságok ételét a felvonón való érkezésük után fel kell melegíteni és azonnal fel kell tálalni.

A tintafoltokon és a hadászati évkönyveken kívül ez a megsárgult cédula az egyetlen élő valami, ami a látogatót arra emlékezteti, hogy ezekben a termekben itt egy család lakott, még nem is olyan régen.

Filharmonikusok március 1-i Bolond Estjén táncolhat a legjobban.

Végre megérkezett!!

MARCSA KATONÁJA

HARRY LIEDTKE

Marcsa: Xenia Desnu

Heyman szinkörben

ma délután 5, 7 és 9 órákor

Kedvezményes és szabadjegyek nem érvényesek!

Vasárnap délelőtt 11 órákor nagy matiné Forradalmi nász

Főszerepben: M. Dawies

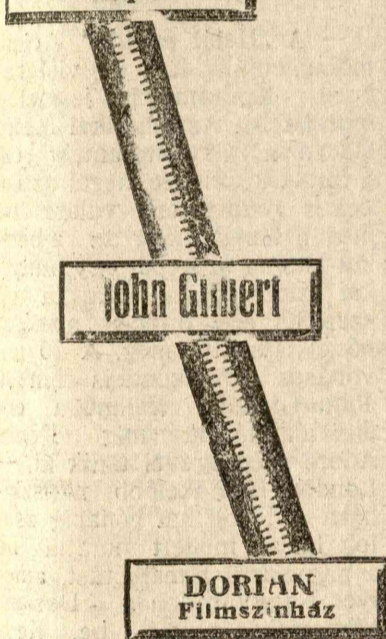
Érdekes újítások a postán

Bukaresti tudósítónk táviratozza: A posta-, távirada- és távbeszélő szolgálat üzemi kihasználásáról szóló új törvényjavaslat többek között azt is magában foglalja, hogy a postai monopóliumot ki fogják terjeszteni a belföldi postacsomagokra is, 10 kg. súlyig, valamint postacsomagok, bejelentett értékű és bármilyen várt a. a. eső postai küldeményekre.

Tervbe veszi a javaslat postai csekk- és clearingnek, valamint bírói akták kézbesítési szolgálatát. Ugyancsak a javaslat szerint a magántelefonberendezések, amelyek nem lesznek szükségesek, az állam tulajdonába mennek át.

Érdekes újítása a javaslatnak az, hogy a jövőben a hatóságok hivatalos levelezése nem lesz bélyegmentes.

A halálparancs

Mindenki ott lesz a filharmonikusok Bolond estjén

A filharmonikusok március 1-én este a Kereskedelmi Csarnok özszes termében megtartandó víg táncos mulatsága tartja most forrongásban az egész város közönségét. Ehez hasonló pompás jókedvű szellemes mulatság nem volt a farsang során s így érthető hogy mindenki ott akar lenni az estélyen, amely fesztelensége mellett a nívóját is biztosítani fogja, mert zártkörű lesz és csak meghívottak vehetnek rajta részt. Az est jelmezes lesz azzal a határozott jelleggel, hogy a résztvevők, lehetőleg gyermek jelmezben fognak megjelenni.

A Kereskedelmi Csarnok terme előreláthatólag zsúfolásig lesz az estén s ezért a rendezőség egy ifju erőkből szervezett rendezői gárdát toborzott, mely megfélelően fog gondoskodni arról, hogy a táncot megelőző szenzációs program alatt mindenki kényelmesen elfoglalhassa a maga helyét.

Az orvosok is tehetetlenek az influenza-járvánnyal szemben

A spanyol új áldozata egy váradi uriaszony? — Mit mond az orvos?

Távol áll tőlünk, hogy a közönség körében oktalan riadalmat keltsünk. Nem célunk az egyrészt azért, mert a járvány akár spanyolnak, akár közönséges influenzának hívjuk, — egyes esetektől eltekintve — csakugyan enyhébb befolyásu, másrészt azért, mert a betegség ellen védekezni úgy sem igen lehet. 1918-ban egész Európán pusztító járvány vonult végig, amit, — tekintettel arra, hogy először Spanyolországban ütötte fel a fejét — spanyoljárványnak hívtak. Azóta ez a betegség — enyhébb formában — többször előfordult és úgy látszik, ennek tudható be az a tömeges influenza megbetegedés is, amely a nyugati országokon végigvonulva, most nálunk lépett föl.

Az Estilap tegnapi számában annak a véleményünknek adtuk kifejezést, hogy jobb szembenézni a veszedelemmel, amely alapjában véve nem is olyan nagy, mintsem egyszerűen napirendre térni, azzal, hogy közönséges influenzáról van szó, nem spanyolról. Ismétljük, nem az a fontos, hogy a gyereket miként nevezzük, hanem az, hogy az influenza valóban járványszerűleg lépett föl Váradon.

Tény az, hogy ma

alig van ház Váradon, ahol influenzás beteg ne volna s eszerint több ezerre tehető a „spanyolbetegek“ száma.

A váradi influenza a legtöbb esetben egészen könnyű lefolyásu, úgy hogy a betegek — egy kis láz és ezzel járó kényelmetlenségek árán — néhány nap alatt tuésnek rajta. Vannak azonban — szerencsére nagyon ritkán — súlyosabb esetek is, mint azt a múlt héten történt tragikus haláleset is bizonyítja. Tegnapi temettek el egy váradi uriaszonyt akit szintén a náthaláz vitt sírba.

A váradi influenza újabb áldozata özv. Salamon Mórné,

56 éves uriaszony, mintegy 10 nappal ezelőtt betegedett meg — influenzában. Tegnapelőtt délelőtt hívták el betegágyához dr Konrád Béla főorvost, aki azonban már nem segíthetett rajta. Egy óra múlva meghalt Salamon Mórné, akit Parcul Alba Julia (Bunyitaliget)-utca 10. alatti lakásáról tegnap délután temettek el nagy részvét mellett.

A tragikus esettel kapcsolatban beszélgettünk dr Konrád Béával, aki a következőket mondotta munkatársunknak:

— Tény az, hogy rengeteg influenzás beteg van a városban. De

az is tény, hogy praxisomban csupa könnyebb megbetegedés fordult elő.

— A szóbanlevő esethez oly későn hívták, hogy már nem

tudtam megállapítani, milyen komplikációk következtek be, illetve azt, hogy az eset a „spanyol“ számlájára irandó-e, vagy sem. Annyi bizonyos, hogy influenzáról volt szó. Az is bizonyos, hogy

a mostani influenzás megbetegedések nem hülésből, hanem fertőzésből származnak.

— Szerintem nem az a fontos, hogy a járvány spanyol-e, vagy nem spanyol, hanem az, hogy nem rosszindulatu. Hatósági intézkedésekkel védekezni nem lehet ellene, mert azok csak a közönség megfélemlítésére vezetnének, a tapasztalat pedig azt mutatja, hogy aki fél, az könnyebben inklinál a bajra, mint az, aki nem aggodalmaskodik.

Mit csinál a nemzeti parasztpárt dr Lupu kilépése után?

— Bukaresti tudósítónk távirata —

A nemzeti parasztpárt igazgató-választmánya tegnap összeült Maniu Gyula pártelnök lakásán. Ez alkalommal megvizsgálták azt a helyzetet, amely dr Lupunak és barátainak kilépése következtében a párton belül előállott.

Maniu Gyula beszédében rámutatott, hogy a párt sajnálja dr Lupunak a kilépését, mert dr Lupu igen termékeny munkásságot fejtett ki. A nemzeti parasztpárt továbbra is megmarad eddigi magatartása mellett a nemzeti demokrácia diadaláért.

Elhatározták az értekezleten, hogy dr Lupu deklarációjára válaszképpen nyilatkozatot fognak felolvasni.

Ami pedig a dr Lupu követők magatartását illeti, a nemzeti parasztpárt vezetősége úgy határozott, hogy ezeket a pártból kilépetteket tekinti.

A mongol diktátor

— egy kassai táblabíró testvéröccse

Fengya táblabíró Feng-Ju-Siang kínai tábornokban ráismert évekkkel ezelőtt elünt testvéröccsére

Kassáról jelentik: Az alábbi történet fantasztikusnak és hihetetlennek látszik ugyan, de mégis megtörtént: dr Fengya kassai táblabíró Feng-Ju-Siang kínai tábornokban, aki ma Kína sorsának egyik intézője, egy berlini illusztrált lapban megjelent fényképe nyomán ráismert évekkkel ezelőtt elünt testvéröccsére.

Fengya táblabíró nemrégiben il-

lusztrált lapokat nézegetett a kávéházban. Mikor Feng-Ju-Siang kínai keresztény tábornok képéhez ért, megdöbben, mert a márkás vonásu arcot, az egyenruhás daliás férfit, nagyon ismerősnek találta. Kutatni kezdett az emlékezetében és hirtelen évekkkel ezelőtt elünt öccsének arca jelent meg előtte. A kép és a képzetbeli arc egy és ugyanazok voltak. Azonnal írt a berlini lap szerkesztőségének, hogy küldjék meg neki a fénykép eredetijét. A berlini lap szerkesztősége eleget tett kérésének és beküldte a fényképet. Az eredeti képről azután véglegesen megállapította, hogy Feng-Ju-Siang, a sovjetjellel barátkozó kínai tábornok nem más, mint az ő elüntnek hitt öccse.

Fengya újságíróknak a következőket mondotta:

— Az eperjesi gimnáziumban végezte tanulmányait. Igen eleven eszű gyermek volt és kalandvágyó természete nem hagyta nyugodni. A VII-ik osztályból kina-

Apolló-mozgó

Ma, pénteken járja utoljára

Nanias

ZOLA EMIL világhírű regényét 9 felvonásban.

Szombaton először

Zigotto, mint varázsló

a mulatságosabb 7. felvonásos komédia

radt és beállt a tengerészethez. Tervei azonban nem sikerültek, hamarosan hazajött és befejezte tanulmányait. Az érettségi után bevonult az osztrák-magyar hadseregbe, hogy önkéntesi évét le szolgálja. Mikor leszolgált katonai idejét, kivándorolt Amerikába, mely éppen akkor vívta nagy háborúját a spanyolokkal a Filippin-szigetek birtokáért. A kalandos természetű fiú, akinek kapóra jött a háború, nyomban fölajánlotta szolgálatait az amerikai hadvezetésnek. Az amerikaiak örömmel fogadták a jó hírű osztrák magyar hadsereg tisztjének jelentkezését és nyomban mint kapitányt osztották be az amerikai hadseregbe. A fiatal kapitány végigküzdötte az amerikaiak győzelmével végződött háború és nemsokára rá ornagy lett, majd ki nevezték ezredessé. Ekkor végleg Amerikában telepedett le. Később közvetlenül a világháború előtt egy amerikai hivatalos misszióval kiment Kinába és ott a kínai hadsereg szolgálatába szegődött. Kínában nagy szerepet játszott, elvette egy keresztény kínai hercegnek a leányát. Az ő közbenjárására történt, hogy négy-öt kínai keresztény püspököt csak nemrégiben a pápa hivatalosan is felszentelt Rómában.

A derék táblabíró szentül meg van győződve, hogy a sárga tábornok nem más, mint eltűnt testvéröccse.

E. Faber, New-York
„Van Dyke”
ironja és gummija
világmárka!!
Romániai vezérképviselőt
és lerakat:
SOMOGYI ÁKOS, ORADEA
Aradului 27.

HYGIEA
orvosi
műszertár

Saját készítményű sérv- és haskötők, művégtagok stb. Gümiharisnyák és betegápolási cikkek

Leitner Lajos
Nicolae Iorga 13. sz.

Angol-szövet raktár

Urakat izléssel és elegánsan öltöztet

Hackmayer

angol szabó-cég

Avram Iancu (Kossuth)-u. 2.

Szolid árak

A HÉT PÚPOS TORNYYA

KALANDOS REGÉNY

Irtá: JESUS DE ARAGON

(53)

Spanyolból fordította: BALOGH BARNA

Körülbelül negyedóra hosszat haladhattak a szűk folyosó mélyén. A közeli szabadulás gondolatára mind hevesebben dobogott a szívük. Végül az alagút láthatóan kiszélesedett és emelkedni kezdett. Az elől haladó Bazilius egy falépcső fokába botlott.

— Előre! — kiáltott fel Gentleman izgatottan. — Nemsokára meglátjuk a napvilágot!

Majdnem kétszáz lépcsőfokon kapaszkodtak a magasba. A szerencsétlen Mantua urat félig ajult cipelték magukkal. Hirtelen vége szakadt a lépcsőnek s a kiszélesedő boltozatot egy kör alakú kőlap zárta el.

— Végre! — kiáltott föl Bazilius. — Ez a kőcsocka valamelyik utcának a kövezete lehet!

A fáradhatatlan utazó megkoptatta a kőlapot, majd a törmelék nyílásán áttekintve, társai felé fordult.

— Barátaim, egy templom padozata alatt állunk. Ez a kis, szűk boltozat itt valamelyik kardinális kriptája volt, a góbtetűs feliratok még láthatók a falon.

— Akkor vessük ki a sarkból ezt a követ, kedves utazóm! — szólalt meg Gentleman, miközben a legfelső lépcsőfokra hágott.

Az előrelátó kékszeműveges tudós szerencsére magával hozta csákányát, amellyel Gentleman, a szabadság utáni vágytól tüzelve hatalmas ütéseket mért a kőlap eresztékeire.

Tíz pernyi szakadatlan munka után végre megmozdult a kőtábla. Vállukat mind az ötten nekifejtve, néhány pillanat alatt kivették sarkból s kibujtak a félkör alakú nyíláson.

Valóban egy templom belsejében voltak. Bazilius, aki jól ismerte Madridot, rögtön felismerte a San-Pedro tornyos épületét, ezt a régi, középkori templomot, amelynek pincéjéből száz meg száz földalatti folyosó ágazik széjjel.

A templom, az előrehaladott idő ellenére, nem volt teljesen elhagyatott. A sekrestyés, aki Gentleman csákányütéseit hallva, megpillantotta a felemelkedő kőcsockát, amely alól feketékámszás álarcos ördögök bujtak elő, éktelen sikoltozással rohant ki a templomajtón.

De barátaink megmenekültek. Hősies bátorságuk meghiusította a vad púposok kegyetlen zándékát.

Rögtön ki akartak menni az utcára, de a fáradhatatlan utazó egy pillanatra visszatartotta őket.

— Isten velük, kedves barátaim! Én visszatérek birodalmamba, hogy megkezdett ázásomat folytassam.

De Bazilius is azt érezte magában, hogy még nincs befejezve küldetése. Föl kell fedezniük a Hét Púpos Tornyyát.

Hirtelen eszmétől megkapitva, külön barátjához fordult.

— Várjon csak — szólott utána. — Én mindig meghajoltam az ön tudása előtt. Akar-e segítségemre lenni ez átkozott torony fölfedezésében?

— Nagyon szívesen; de előbb be kell fejeznem az ázásomat. Biztosítottam, hogy nagy hasznot fogja

venni. Csalhatatlan módszerem van arra, hogy megtudjam az igazságot: olyan módszer, mely biztosabb a világ minden rendőrségének nyomozó osztályainál. Médium vagyok, s meglátom a láthatatlant.

E szavak után, hátat fordítva Baziliusnak, beugrott a folyosó nyílásába.

— Egy perc még!... Ha megígéri, hogy segítségemre lesz holnapról kezdve, minden pénzt megadok s egy egész légió munkással látom el, akikkel akár az egész várost feláthatja. Mit szól hozzá?

A fáradhatatlan utazó néhány pillanatig hallgatagon tekintett rá:

— Elfogadom! — szólalt meg végre.

— Rendben van; holnap, három órákor, várom a lakásomon. El fog jönni?

— Ott leszek — felelte a tudós archeológus s eltűnt a lefelé kanyargó lépcső mélyén.

HARMADIK RÉSZ

A háborzongató rejtély megjelése
Küzdelem az asztrál-síkon

A tudós archeológus pontosan megjelent a találkozáson. Éppen hármát ütött az óra; Bazilius hatalmas szivar meggyújtásával bajlódott, midőn kinyitott az ebédli ajtaja s az inas illusztris utazókat jelentette be.

— Ah, ön az, tudós barátom! Foglaljon helyet; már türelmetlenül vártam.

Az utazó rágyújtott a Bazilius által fölkinált havannára és beszélni kezdett:

— Fiafalembert, engem szerfölött érdekel az ön vállalkozásának nagysága; szavamot adtam tegnap, hogy a gyilkosok nyomára vezetem s ma azért jövök, hogy ígéreteimet beváltsam. Az a szolgálata, amelyet az archeológiai tudománynak tesz, megfizethetetlen. Rövid időn belül tudni fogják az összes Tudományos Akadémia: ki az a doktor Simulfo de Arco...

Bazilius elővette bankjegyekkel teli tömött tárcáját és átnyújtotta öreg barátjának.

— Tessék itt van, amiben meg egyeztünk. De árulja el, minő eszközökkel tud-e gonosztevők nyomára jutni? Ismeri talán Sabatino doktort?

A tudós keményen rátekintett:

— Ugyan! Azt hiszi, szükséges van a Tudománynak a Rendőrség által használt durva eszközökre? Mit érnek akkor utazásaim közben szerzett ismereteimrel? Azt hiszi, van olyan dolog e földön, amelyet én nem ismerek?

Szemei lázasan ragyogtak s a tudományában megsérített tudós hűségével tekintett le Baziliusra.

— Bocsásson meg, öreg barátom; nem akartam megsérteni. Én nem ismerem az ön tudományát, azt sem tudom, hol szerezte, s mi hasznát vehetjük?

— Igaza van, tapasztalatlan ifjú barátom; ön is úgy télt meg szavaimat, mint tudományos tanácskeint tanárai, midőn a Távoli Kelet rejtelmes ismereteiről hallanak. Felfuvalkoltott gőgükben azt hiszik, hogy minden földi tudománynak szükségképpen át kell

szűrődnie egy-egy termük s magántanári katedrajuk levegőjén, mielőtt elterjedne e világon; így hát megvetéssel nézik le a Kelet mágusait s fakirjait, akiket fanatikus, tömegszuggeráló szélhámosoknak tartanak. De mit tudnak ők e titokzatos tudományról, mely a testetlen világ küszöbénél kezdődik s melynek legfőbb tényezője az Akarat? Mindez érhetetlen, zavaros az ő szemükben s inkább szemfényvesztésnek minősítik, semhogy beharóbban keljen foglalkozniok vele. Mit tudnak ők a Naskák-ról? És olvastak-e valaha a Zend-Avesta végtelen bölcsességét? Volt-e perzsa desurmorgbedo ismerősük, aki bevezesse őket az anyagatlan tudomány tanáiba?

(Folyt. köv.)

MOZI

— Az Apolló mozgó ma, pénteken játsza utoljára Zola Emil világhírű regényét, Nantast. A darab mindenkinek nagyon tetszett, s éppen ezért ajánljuk, hogy siessen mindenkinek e kitünő filmet megnézni. — Holnap, szombaton először Zígottó mint varázsló.

— A „Halál parádé” című monumentális film a világháború legdrámaibb jeleneteit mutatja be. Az amerikai Metro Golwyn filmgyár, amely ezt a filmet készítette, azzal az érdekes gondolattal választotta meg a témát, hogy az amerikai katona szerepét egy amerikai színésszel, a francia nő szerepét egy francia színésznővel játszatta meg. A 10 felvonásos monumentális filmben John Gilbert fellümlülje eddigi alakításait, míg Renée Adoré szépségével tűnik ki. — London legelőkelőbb filmszínháza a Tivoli hat hónapig zsúfolt házak mellett mutatta be a nagyszerű filmalkotást, amelyet Nagyváradon a Dorian-Filmszínház mutat be. Kedvezményes és szabadjegyek érvényesek. — Jön: „Önagsága nem akar gyereket”, Korda Máriaival és Harry Liedtke-vel.

**Bevezetett
szabóüzlet**

berendezéssel előnyös feltételek mellett kiadó

Cim a kiadóban

Színházra, mozira, mindenre telik a konyhapénzből, ha

fűszerszükségletét

olcsón szerzi be

Weinstein Testvéreknél

Nic. Iorga (Zöldfa)-utca 15. sz.
3013 Telefon 216

A HALÁL ESZTENDEJE

(Mozaik)

... wir sind nur die
Schale und das Blatt,
Der grosse Tod, den jeder
in sich hat
Das ist die Frucht
um die sich alles dreht.

Rainer Maria Rilke.

Gyilkos fagy kökeményé szári-
totta az anyaföldet, de kicsoda,
micsoda volna képes ellenszegül-
ni az Idő parancsszavának? Az
Idő vaskeze felnyitotta a téli
försőkben ájtalan fekvő anyaföld
méhét, amelybe szüntelenül hull
a megtermékenyítő, kihűlt emberi
rest. Mert két hónap sem telt még
nyáron el az Időnek abból a szak-
százból, amelyet 1927-nek hívnak,
de a horoszkóp már régen kész
és csálhatatlan: ezerkilencszázhu-
szonhét — a halál éve.

Amikor ezerkilencszázhuszon-
hat elmorzsolódott a semmiségbe
és amikor balsejtelenen felkelt
az új év napja, az Idő vajadásának
azon a csatáros éjszakáján Euró-
paszerte többen indultak önként
halálba, mint ahányan eddig vala-
ha is ránkijesztettek az öngyilkos-
ságok hitelő statisztikájából.

Míg a tornádó és az orkán em-
berek tagjait kalimpálfatja a leve-
gőben távolkeleti földek felett
és míg Kína poklában vigyorgó
arccal tépik hol London, hol
Moszkva ördögei — mint Dante
látta, egykor: „della vagina
del'membre sue”, tagjainak hüve-
lyéből, — a tömeghalálsorsra szü-
letett küli testét, azalatt Európá-
ban férfikora legszebb évében, al-
kotóerejének zenitjén jóval innen
meghal Rainer Maria Rilke, a leg-
mélyebb legigazibb költő, akit ez
a gyászos század felmutathat. És
hiába értjük, vagy csak sejtjük
meg abból, amit ez a törékeny,
halkszavu poeta sugall, a dolgok
lényegét, a titkos szövetséget, ami
a tárgyak és köztünk van attól a
pillanattól fogva (vagy még előbb-
ről is), amint az első érzetet felér-
zékelyük; hiába szállunk le az ő
szellemi reflektorának egyenes ut-
ra vivő fényénél a lelek legigazibb
mélységeibe, hiába vélünk ráis-
merni az Ősokra, magunk Istené-
re, ha tompán zugó aggyal, de fel-
magasztosult lélekkel letesszük a
Neue Gedichte kettős kötetét: az
életnek ez a misztikus szeretője
Rainer Maria Rilke korai halálá-
val is menthetetlen belénkzugga-
rálta, hogy „mi csak a báj és a
levél vagyunk; a nagy halál, amit
mindenki magában hordoz, az —
az a gyümölcs, mely körül minden
forog.”

A halál éve ez.

Míg hajók süllyednek el kelöti
és déli tengereken, míg napnyuga-
i metropolisok lakóit fogsíkor-
gató kéjjel gábolja halálra az Apo-
kalipszis járványlovasa, azalatt
Kopenhágában „Több levegőt!” —
kiált halálos ágyán egy nyolcvan-
öt éves ember, aki Európa legszebb
és legirtóztatóbb korának emlékét
és legidősebb korának halhatatlanságát
Brändes-György csodálatos élete:
Európa aranykora miniatűrben.
Harcok az előítélet, a hazugságok,
az erényre előléptetett bűnök el-
len. De azért hadd gyűjtsön a vil-
lág anyagi kincseket, míg magunk,
mi Brändes György szellemiket
halmozunk fel. Az élet az övé, a
világé, de a miénk, Brändesé: a
szellem halhatatlansága.
Színfalak mögött, rivaldia előtt
százszor halt színészhalált Groza-
vescu Traján, miközben a dicsősé-

ges élet egyre újabb, egyre színe-
sebb távlatok nyitnak meg előtte.
A halál évében teljesedett ki az
élet örökös vígalmában járó mű-
vés tragédiája.

A halál esztendeje ez és a rég
halottak emlékezetéé is. A föld
megnyitott méhéből reves csontok
zörögnek elő a napvilágra.

Most Pestalozzi halála századik
évfordulóját ünnepeltük, azaz az
emberét, a az egész euberré
való nevelés törvénykönyvét adta
a világnak. Majd — csak alig pár
napja — még Spinoza halálától
számítottuk a kétszázötvenedik
esztendőt és csodákba belefásult
lelkünk is elbámolt a negyven
napnyugati és napkeleti bölc-
s-ravánján, amely Hága felé igyeke-
zett, hogy legemelkedettebb gon-
dolatokból és legválasztékosabb
szavakból való áldozatot mutat-
son be a Paviljonsgracht e háza
előtt, amelyben egy szegény gyé-
mántkőszőrüs „közelebről látta
az igaz Istent”, mint bárki. Nap-

ról-napra ott áll a bölcsek gyüle-
kezete a ház előtt, amelyben Spi-
noza fiatal életének egész munká-
ja, kétszázötven év óta azt bizo-
nyította örök időkre szólóan, hogy
az istenség értelmi szeretete az,
amely leold bennünket rabokat,
alacsonyrendű szenvedélyek lán-
cáról és az öntudatos boldogság
felé vezet; meg azt bizonyította,
hogy a megismerés nem lehet cél,
hanem eszköz, amelyet az ab-
szolut erkölcsiség szolgálatába
kell állítani. És majd nemsokára
világgrázoló ünnepek, salpitrainak
harsogására — amint a fakir sipja
kicsalja a cserépföldéből a virágot
— kiemelkedik százéves sirjából:
Beethoven, hogy az örökkévaló-
ságba kottázott szimfóniákkal em-
lékeztessen bennünket a szenved-
és árán való öröm, Durch Lei-
den-Freude, legtisztább, felsőrendű
eszményére...

A halálnak az esztendeje ez...
Névtelen hősei a mindennapi
polgári életnek és Brandesek és

Rilkék és Grozavescu, akik most
sirba szálltak, az örök fényben és
az örök éjszakában egyaránt va-
kítóan ragyogó világszemlék,
akik mostanában kikelnek két-
százötven meg százéves sirjukból,
vajjon fel fogják-e deríteni végre
az emberiség agyát, vajjon leránt-
ják-e a leplet az élet nagy miszté-
riumáról? Vajjon a sok polgári ha-
lál meg a régholt nagyok feitá-
masztása ráeszmélteti-e a gyász-
ló és ünneplő embereket az alkotó
— (mindegy, hogy kicsit vagy
nagyot alkotó) — élet tiszteletére;
vajon a halál esztendején a nagy s
kis kortársak életlángjának végső
sercegésében és százéves sirből
felidézett nagy szellemek tisztele-
tére égő faklyák lobogásában
megátja-e végre az emberiség az
utat, amely elvisz minden emberi
élet, minden emberi méltóság be-
csülésén át önmaga és az élet ab-
szolut értékeléséhez: az élet nagy
misztériumának megértéséhez...
(E. I.)

Mindenkinek joga van anyanyelvén való oktatáshoz és kultuszhoz

Az új parasztpárt a kisebbségekről és a szociális reformokról

A kamara tegnapi ülésén
mialattozott be dr. Lupu új parasz-
pártja. Ez a bemutatkozás abban
állt, hogy a vezér felolvasta a
párt deklarációját, amelyet a lapok
kivonatossan már ismertettek. Itt
adjuk most — bukaresti jelentés
alapján — a deklarációban fog-
lalt programnak két legérdeke-
sebb pontját. Az egyik a parasz-
pártnak

a kisebbségekkel szemben el-
foglalt álláspontját jelöli meg
és így szól:

— A háboru utáni román
államnak sok népkisebbsége
van. Ezekkel szemben a pa-
rasztpárt politikája az, hogy
igazságos és barátságos báná-
smóddal fel kell karolni őket
és a kisebbségi lakosokból a
hazának, amelyben élnek, hű
fiatit kell nevelni.

— A román államélet kere-
tein belül a parasztpárt úgy
gondolja, hogy az anyanyel-
ven való oktatáshoz és kul-
tuszhoz való jogát mindenki-
nek tisztelni kell.

— A parasztpárt úgy véli,
hogy bármely kisebbség irá-
nyában tulzott sovinizmust
mutatni — veszélyes dolog és
az ember ezzel épen az ellen-
kezőjét éri el annak, amit
akart.

A program másik érdekes pont-
ja szociális reformokkal foglal-
kozik és így szól:

— A városi munkásréteg, az ély
az ország gazdagságának termelő
tényezője, megkívánhatja az állam
teljes érdeklődését. A szociális re-
formok terén a parasztpárt pro-
gramja a modern törvényhozás
és a Nemzetközi Munkahivatal ál-
tal kidolgozott egyezménynek hala-
dó szelleméből merít. Azt akar-
juk, hogy

akik tevékeny részt vesznek
a gazdagságok kitermelésében,
azok családjukkal együtt min-
den kockázat ellen, ami őket
fenyegeti, védve legyenek.

E célból szem előtt tartva a ro-
mán állam egységét, követeljük:

a munkásügyi törvényhozás egy-
ségeit egész Nagy-Románia
területére, a washingtoni egyez-
mény alapján;

a munkásbiztosító betegsegély-
ző pénztári intézmény megerősíté-
sét és kibővítését, hogy az magá-
ban foglalja: a betegség, rokkant-
ság, öregség, halál, anyaság és
munkanélküliség esetére való biz-
tosítást,

a nyolcórás munkanap maximu-
mának általánosítását;

a kollektív munkaszerződés tör-
vénybeiktatását,

reális megélhetési költség alap-
ján számított munkabér-minimum
garanciájával;

munkáskamarák alapítását és
azoknak a kereskedelmi és ipar-
kamarákkal azonos bánásmódban
való részvételét;

a Népszövetség alapította Nem-
zetközi Munkahivatal által kidol-
gozott egyezmények teljes alkalm-
mazását.

Tisztli lakások épülnek Váradon

A helyőrség tisztjei bérbevettek egy téglagyárat
és megindítják az építkezést

A hadügyminiszter erős szociális
érzésről tanuskodó akciói kezdett,
amelynek célja lakóházhoz juttatni
a hadsereg minden tisztjét.

Ennek az akciónak nemsokára Vá-
radon is megmutatkoznak nagyszerű
eredményei:

rövidesen megkezdik a tisztli-
lakások építését a kijelölt
házheyeiken.

A nagyvárad helyőrség tisztjei

bérbevettek az aradi országút men-
tén a puszkaporos toronnyal szemben
lévő téglagyárat, azt rendbehozták
és a tavaszi idő beálltával megkez-
dik a téglagyártást, majd pedig ma-
gát az építkezést is.

A tisztliakások építése nemcsak
azt jelenti, hogy ennek az akciónak
lefojtatása után igen sok lakás sza-
badul fel, hanem azt is, hogy új
munkaalkalmak nyílnak és általában
hozzá fog járulni az építési kedv
fokozásához.

Elkészült a vádirat a Váradon elfogott debreceni vizsgálóbíró-helyettes ellen

Debrecenből jelentik: A múlt
év nyarán országos feltűnést
keltett, hogy Takó Ferenc, a
debreceni törvényszék vizs-
gálóbíró-helyettese megvesz-
tégetési afférbe keveredett és
Románába szökött. Nagyvá-
radon a szigürancia detektiv-
jei felkutatták tartózkodási
helyét és a kiadatási eljárás
befejezése után átszállították
Debrecenbe; Takó Ferenc az-
óta vizsgálati fogságban van.
Pár hét előtt, — mint ismer-
retes — fiatal felesége a nélkül-
lözések miatt megmérgezte
magát.

Az eset rendkívül lesújtotta

a fogházban lévő férjet, aki
könyörgő levelet írt egy ba-
rátjának, hogy sürgesse ki
ügyének főtárgyalását.

A debreceni királyi ügyész-
ség a napokban adta be a vád-
iratot Takó ellen, akit

többrendbeli megvesztege-
téssel vádol.

A volt vizsgálóbíró helyettes
kijelentette, hogy a vádirat el-
len nem él kifogással, csak
azért, hogy ügye mielőbb tár-
gyalásra kerüljön.

Az ügyész a perben 74 tanut
kért beidézni.

Dr Mangra Demeter lemondott főügyészi állásáról

— Vezérigazgatója lett a Bihoreanának —

Néhány nap óta pénzügyi körökben elterjedt a hit, hogy Nagyvárad egyik leghatalmasabb, legrégebb és legtehetősebb pénzintézetének, a Bihoreanának vezetésében jelentős változások lesznek. Az intézet a rossz konjunktúra következtében kénytelen áruvetkezését lelikvidálni, anélkül, hogy ez a tranzakció legkevesebb is befolyásolná eddigi hírnevét és minden kétségen felül álló bonitását.

Ennek folytán vált szükségessé a vezetés felújítása, mely ügyben napok óta folynak a tárgyalások az intézet igazgatóságában.

Az igazgatóság ma éjjel tartott értekezletén megállapodásra is jutott. Erdeklődünk az új rezsimre vonatkozólag dr Zigre Miklósnál, aki kijelentette, hogy ő az ügyben már nem illetékes nyilatkozatot adni, mert az igazgatóság tegnap hozott határozata értelmében az ügyek vezetését dr Mangra Demeter vette át.

Dr Mangra Demeter ugyanis elvállalta a bank vezérigazgatói állását és ezzel kapcsolatban elhatározta, hogy lemond a városi főügyészi állásáról.

Erdeklődünk ebben az ügyben dr Mangra Demeternél, akit főügyészi hivatalában találunk meg:

— Eppen írom a lemondásomat — mondta munkatársunknak — és csakhamar rátért a Bihoreana ügyére.

— A dolog úgy áll, hogy a Bihoreana, mint a legtöbb bank, az utóbbi időben foglalkozott kereskedelmi ügyletekkel is, amelyek egyike-másika, tekintettel a mai gazdasági viszonyokra, nem úgy sikerült, mint ahogyan azt várták volna. Ennek következtében a Bihoreanát valami jelentős mértékben veszteség érte, amely azonban komolytalanul nem természetű, hogy a közel három évtizede fennálló bankot existenciájában fenyegetné. Tekintettel arra, hogy barbu Romulus volt vezérigazgató már hetek óta állandóan betegeskedik, elhatározta, hogy tovább nem vállalja a bank vezetését és kérte az igazgatóságtól nyugdíjaztatását.

Az igazgatóság a kérésnek eleget is tett és miután a bank vezető nélkül nem maradhat, engem kért fel, mint igazgatósági tagot arra, hogy a bank további vezetését vállaljam. Én látva a bizalmat, ami az igazgatósági tagok részéről személyem iránt megnyilvánul, a megbízatást elfogadtam.

— Ezzel azt hiszem el is mondtam mindent, — fejezte volna be nyilatkozatát dr Mangra Demeter. Mi azonban még többet szeretnénk volna tudni, mire a volt főügyész még a következőket jelezte meg:

— Közölhetem azt is, hogy a Bihoreana évi mérlegét már a legközelebbi napokban publikálni fogjuk és legkésőbb március 15-e előtt feltétlenül megtartjuk a bank közgyűlését is.

Miért hagyja el a várost dr Mangra Demeter?

— Még valamit. Már régebben foglalkozom azzal a gondolattal, hogy

íthagyom a várost, miután az az új vezetés olyan helyzetet teremtett a számomra, — amely további működésemet lehetetlenné tette.

Ennek különben kifejezést adtam abban a fellebbezésemben is, amelyet a belügyminiszteriumhoz írtam. Mondhatom, hogyha véletlenül nem is esik közbe a Biho-

reanában személyemmel kapcsolatban történt változás, akkor is elhagytam volna a várost.

— Nyolc évi működésem alatt minden erőmet és tehetségemet a városi közigazgatásnak szenteltem. Nyílt homlokkal és lelkiismeretem teljes tudatában távozom el, abban a tudatban, hogy kötelességemnek mindég és minden tekintetben eleget tettem. Olvastam a helyi lapokban, hogy a múlt rezsim ténykedéseit vizsgálat tárgyává fogják tenni és hogy személyem ellen is, nem tudom mi okból fegyelmet rendeltek volna el. Alom a vizsgálatot, ugyszintén álom a fegyelmet. Nem szaladok el a felelősségrevonás elől. A városban maradok továbbra is és vállalom minden erkölcsi, anyagi és büntetőjogi felelősséget a törvényes keretek közt lefolytatandó fegyelmi vizsgálattal szemben.

„Adjátok vissza az emberemet!”

Kis tragédia a rendőrség előtt

Éjjel felé jár az idő, a rendőrségen ilyenkor már nagy a csend. Egy-két őrző jár ki-megy. Egy-két őrző jár bejön. A szolgálattevő kapitány nyugodtan szundikál.

Éjjel után hirtelen felpattan az ajtó és a szobába egy asszony ront be. Meg sem várja, hogy a mögötte jövő rendőr jelentést egyen, egyenesen a kapitánynak rohan és szinte önkívületből kiáltja.

— Adjátok ide az emberemet!

— Lassan, lassan, — mondja a kapitány, — aki nem szokott csodálkozni a dolgokon. Mondja meg legalább, milyen embert!

— Adjátok vissza az emberemet! — kiáltozza az asszony fulladozva. — Az emberemet adjátok vissza! Nem türöm, hogy más vegye el az emberemet!

— De hát hol van az emberre? — kérdezi a kapitány.

— Azt szeretném én is tudni — kiáltja az asszony. — Adjátok vissza az emberemet.

Igy tart ez percekig. A kapitány hiába türelmetlenkedik, az asszony sehogysen akarja elmagyarázni a dolgot. A helyzet kezd igen kínossá válni, amikor újból megnyílik az ajtó és belép a szolgálattevő őrmester.

— Nem kell neki visszaadni az embert — mondja. Nincs joga hozzá.

— Az asszony szeretne rárohanni. A kapitány most már igazán kíváncsian várja a felvilágosítást.

Az pedig így következik:

Az asszony Bukarestben találkozott az „emberével”. Megszerefték egymást és ahogy mondani szokták, „összeállottak”. Jól is ment ez addig, amíg a férfinak munkája

volt. Mikor azonban elfogyott a munka, a férfi hazajött Váradra és itt a hozzátartozóinál keresett hajlékot. Magával hozta az asszonyt is. Az jött ez eliden, engedelmesen. Minden rendben is lett volna, megérkeztek Váradra, a baj csak ott kezdődött, hogy a férfi szülei megkérdezték, hogy megesküdött-e a fiatal pár. Így sült ki aztán, hogy a fiatalok elfeledtek megesküdni. Erre következett aztán a családi tragédia. A család otthonlevő férfitagjai az asszonyt egyszerűen kidobták a házból, a férfit pedig otthontartották. A szegény asszony, aki egyszerre „ember nélkül” maradt, esze nélkül futott a rendőrségre és követelte az emberét. — Persze nem lehetett neki visszaadni. Azt a tanácsot kapta, hogy menjen a bírósághoz, majd az elintézi az ügyet.

A magáramaradt asszony még elmenőben is sirt és a kapuban könnyek között kérte az őrt.

— Adjátok vissza az emberemet, az emberemet adjátok vissza!

Meghalt a férje után

— A Kretz-család kettős gyász —

E hó 22-én helyezték örök nyugalomra Belényesen Kretz Ambrus ügyvédet, az ügyédkar nesztörát. Rendkívül szimpatikus, élénk és friss szellemű öreg úr volt, aki 90 éves korában hunyt el. Régebben a magyar közéletben nagy szerepet játszott, tagja volt a megyei törvényhatósági bizottságnak is. Az öreg ügyvéd halála általános, mély részvétet keltett. Most újabb családi tragédiáról

értesít bennünket belényesi tudósítónk. Az elhunyt ügyvéd özvegye, aki 78 éves volt és hatvan esztendeig éla házasságot élte férjével, nem bírta ki a nagy csapást, tegnap délután hirtelen és váratlanul meghalt. A kettős gyászeset a végletekig lesújtotta a családot, amelynek tagjai között van Kretz Viktor belényesi főszolgabíró is.

Átyim Péter a Csesztivóban

Átyim Péter egyik érdekes emléke a régi Nagyváradnak: a husvágó iparnak volt ismert vezetőtagja, de országára szóló nevezetességre mégis azzal tett szert, hogy apja volt egy csudagyereknek.

Ném zongorázott a csudagyerek, nem volt fejszámoló, bűvész, vagy művész, csak egyszerűen — kővér volt. Olyan kővér, hogy csudájára jártak messze földről, aztán pedig mutatványos bődélknak volt hosszú ideig híres attrakciója.

A csudagyerek híre — dicsőségen kívül pénzt is hozott persze a házhoz és ezt a pénzt Átyim Péter szorgalma bőségesen kamatoztatta.

Megöregedett azonban a fürge Átyim Péter is és egykor nagy vagyona romjaival rokonaihoz menekült. Odaadta a pénzt és azt hitte, hogy ezzel hátralevő napjaira elintézte az élet összes apró gondjait.

A rokonsággal azonban hamar összezördült, állítólag nem teljesítették vele szemben a vállalt kötelezettségeket, pereskedni kezdett, nyilatkozatokat adott le és most kérvényt intézett Tulbure György polgármesterhez, akitől azt kéri, hogy a Csesztivóban helyezze el.

Átyim Péter kérését valószínűleg még ma teljesítik és így a Csesztivó egy érdekes lakóval szaporodik.

A mai zürichi nyitás

BUKAREST 315.—

BERLIN 12325 PÁRIS 203450
NEW-YORK 520— PRAGA 1540—
LONDON 252225 B.PEST 90 90
BECS 732250 MILANO 2265—

Letartóztatták a szaldobági rablókat

A szaldobági rablóbanda két tagját, akik két esztendővel ezelőtt rettegésben tartották az egész környéket, tegnap délelőtt hozták be a csendőrök az ügyészségre. A rablóbanda vezetőit, a Nagy fivérekét már régebben elfogták, most került a sor Debreczeni Gábor és Lucskay József legényeknek, akik szintén tagjai voltak a bandának.

A vizsgálóbíró elrendelte mindkettőjük letartóztatását.

Színház

Heti műsor

Péntek este 8 órakor: Cirkuszhercegnő, B bérlet. (79.)

Szombat este 8 órakor: Játék a kastélyban, mérsékelt helyárral. (80.)

Vasárnap délután fél 3-kor: Orfeus a pokolban. (81.)

Vasárnap délután fél 6-kor: Liliom. Mérsékelt helyárral. (82.)

Vasárnap este fél 9-kor: Cirkuszhercegnő. (83.)

Hétfő este 8 órakor: Cirkuszhercegnő. (84.)

— Ma, pénteken este az állandóan nagy tetszés mellett játszott Cirkuszhercegnő kerül színre, az ismert szereposztásban B bérletben.

— Játék a kastélyban, szombat este mérsékelt helyárral. A heti műsorban szombat délutánra hirdetett Játék a kastélyban egy közbejött változás következtében nem délután, hanem este fog színre kerülni. Minthogy ez az előadás mérsékelt helyárral lett meghirdetve, ennél fogva az igazgatóság, tekintet nélkül arra, hogy az előadás most már este lesz, a mérsékelt helyárral nem változtat. Az eddig megváltott jegyek tehát érvényesek maradnak az esti előadásra és a további jegyeket is mérsékelt helyárral mellett lehet megváltani. A szombat esti Játék a kastélyban este fél 9 órakor kezdődik.

— Vasárnap délután Orfeusz a Pokolban fog színre kerülni. Az előadás mérsékelt helyárral és délután fél 3 órakor kezdődik.

— Liliom, egy csirkefogó élete és halála. Vasárnap délután fél 6 órai kezdettel Liliom, egy csirkefogó élete és halála, Mouñár Ferencnek ez a legpoetikusabb műve kerül színre mérsékelt helyárral mellett Gróf Lászlóval a címszerzőben, míg Juli szerepét G. Polgár Mariska játssza.

Hó- és sárcipők

javítását vállalom

Alexandrii (Teleki)-u. 25.

3164

Rosenfeld

ÓTÁTRAFÜRED

Sary-Smokovec

a Magas-Tátra legnagyobb gyógyfürdője 1020 méter magasságban.

Grandhotel Tatra-Szanalórium

Felséges magaslati téli klíma. Ragyogó napsütés. Kétféle ellátás. Hízókúra. Dietás konyha. Vizgyógyintézet.

Törpefenyő és szénasavas fürdő. Napkúra. Téligyógyintézet. Ródlipálya. Sítanfolyam. Korcsolyapálya. Ótói tea. Tánccsaliyek. Jazz-band. Jutányos árak.

Fürdőorvos: dr. Szász Emil.

Tüdőbajosok kizárva.

Felvilágosítást ad a Hegedüs Hirlapiroda Oradea és Fürdőigazgatóság Sary-Smokovec C. S. R.

* Vizumozás gyorsan, pontosan a Hegedüs Hirlapirodában lasszon.

APRÓHIRDETÉSEK

Egy szó 4 lei, vastagabb betű 8 lei. A legkisebb apróhirdetés (10 szóig) 40 lei. Alláskeresőknek 50% engedmény. »Cim a kiadóban« jelzésére külön 10 lej fizetendő. Címek után érdeklődők jegyzék fel a hirdetés mellett álló kis számot és kérdezősködésnél hivatkozzanak arra

LEVELEZÉS

HORANY! Igen rossz hangulata lehetett. Remélem ez az izenetem kissé jobb hangulatban fogja találni. Ne legyen olyan fád. Pihenjen sokat és legyen jókedvű. — Hogy van? Mit csinál? Hogy érzi magát? Továbbra is javulást kívánva, szeretettel üdvözli A... 896

ERZSÉBET asszony, szombaton lehetetlen. Ma jelzett időben és helyen várom. 895

HALLÓ fiúk! Akik hajlandók két intelligens leánynak a sítapartnerei lenni, írjanak „Jó pajtások” jellegre a kiadóba. 899

ALKALMAZÁS

KERESEK egy mindenest. Berkes, Dimitrie Cantemir (Beöthy Ödön) utca 29. 898

JOBB leány magános urinél vagy fiatal párnál állást keres. — Hosszu bizonyítvánnyal. Cim Kosuch József, Piski (Simeria) Dedocs-utca. 878

IRÓGÉPMŰSZERESZSEGÉD, ki önállóan dolgozik, alkalmozást nyerhet Szabó Zoltán írógépészak-fizletében, Targu-Mures. — Ajánlatokat eddigi működés és fizetési igénnyel. 893

ÓRAS könyvelést vállalom. — Cim Klein ékszerüzletben, Aviam Jancu (Kossuth) utca 4. 898

PÉNZKOLCSON

PÉNZKOLCSON nyújt kezi biztosítékra és áru fedezetre bármely kis összegtől kezdve a Házudonokok Bankja, Delavrancea (Ritók Zsigmond) utca 2. 815

LAKÁS

TOBB csinos egy ágyas butorozot szoba, központban azonnalra fűtés, világítással együtt, havi 1500 leiért kiadó. Bővebbet „Metropol” szálloda portásánál. 438

VITÉZ Mihály (Nagypiac) téren a legjobb helyen utcai lejárati két szuterin azonnal elfoglalható. Értekezhetni Feldheim Testvérek Vitéz Mihály (Nagypiac)tér 10.901

SUCHE Wohnung zwei Zimmer Küche möglichst Zentrum. Adresse Emil Thiess, Hotel Rimanóczy. 880

KÖZPONTBAN egy szoba, konyhát keresek, lelépéssel is. — Cim a kiadóban.

KÜLÖNFÉLÉK

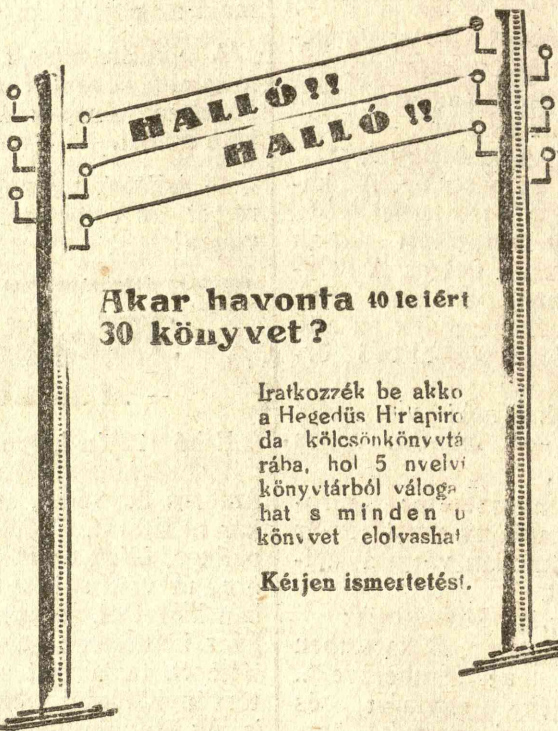
ECEGYAR, jó forgalmu, ke-restetik berbe, lehetőleg Nagyváradhoz közelfekvő nagyobb község vagy városban. Ajánlatokat a kiadóhivatal továbbít.

A Lux manikürszalomban, (színház mögött, Adorján palota), manikür, hajvágás, oncololás 20 lei.

FEHÉRNEMŰ varrónő házakhoz ajánlom. Cim Hegedüs Hirlapirodában. 900

Sok pénzt meg akarok, ha fűszer- és csemege-árut

Andru-cégnél vásárolja be I. C. Bratianu (Szaniszló)-utca 1. 2919-2

Akar havonta 40 leit 30 könyvet?

Iratkozzék be akkor a Hegedüs Hirlapiroda kölcsönkönyvtárába, hol 5 nvelvi könyvtárból válogathat minden könyvet elolvashat

Kérjen ismertetést.

Az új magyar irodalmi kevesen ismerik nálunk, biztosan Ön sem olvasta meg:

Bartóky: Szivárvány 2640
Mécsvilág 2042
Kodolányi: Szép Zsuzska 2437
Somlyó: Tango Milonga hercegnő 2503
Kodolányi: Börtön 2986
Kántor József megdicsőülése 3302
Egri Victor: Rácsablakos ház 2023
Rab G.: Mocsárláz 923
Pásztor Árpád: Színész nő férje 2032
Oláh Gábor: Balgatag szerelem 781
Réz Lola: Filoména 268
Ulrik inas 923
Szép Kamilla macskája 1153
Szederkényi: Végzet és rongy baba 270
Surányi: Floriche 768
Kantate 811
Kain és Ábel 2252
Mester 653
Szép E.: Lila akác 2377
Tersánszky: Két zöld ász 653

Olvasható a Hegedüs Hirlapiroda kölcsönkönyvtárából

Oradea-i Izr. Szentegylet, Chewra-Kadischa.

Értesítés.

Az Izr. Szentegylet bekebelezési bizottsága örömmel állapítja meg, hogy az ezidei tagfelvételi körül széles rétegekben szokatlanul nagy érdeklődés nyilvánul meg.

Helybeli és a környéken lakó hiveink egész sora jegyeztetik elő magukat felvételre. A bekebelezési bizottság ennél fogva indítva érzi magát a hiveknek a Szentegyletbe való csatlakozást minél inkább megkönnyíteni, mely célból a tavalyi felvételi alapfeltételeket változtalanul hagyta meg ez évre is.

Közelebbi felvilágosítást a felvételekre nézve egyébkénti készséggel szolgál bárkinek a Szentegylet titkári hivatala, Str. Mánástiri (Zárda-u.) 2. Telefon 208.

A bekebelezési-bizottság legközelebbi tagfelvételi ülést február 27-én vasárnap d. u. 3 órakor tartja az Orth. Izr. Hivalközség tanácsstermében.

Leitner Lázár elnök.

Nagy alkalmi buorvásár!

Háló- és ebédőbutorok, szőnyegek, antik dolgok, hajlított butorok, képek mind elfogadható áron elárusítottak 3072

Harstein Jenő

butor- és szőnyegüzlet
Cuza Voda (Szacsny)-utca 17. szám

x Utlevél és vizumügyekben Hegedüs Hirlapiroda mindenkinél szívesen szolgál felvilágosítással.

Sonnenfeld Adolf-nyomda r. t.